

Ruth op de akker van Boaz

Periodethema: Ruth
Ruth 2

a. Ruth neemt het initiatief (Ruth 2: 1-9)

UITLEG VAN DE TEKST

We maken eerst kennis met Boaz (vers 1), een man die een belangrijke rol zal spelen. Boaz is een bloedvriend van de overleden Elimélech. Zijn naam betekent 'in hem is macht'. Eén van de pilaren in de latere tempel draagt ook deze naam. Het woord 'bloedvriend' betekent zeer waarschijnlijk: '(bloed)verwant'. Uit het vervolg weten we, dat hij in ieder geval behoort tot de familie van Elimélech. Deze Boaz is niet de eerste de beste. Hij is zeer rijk ('geweldig van vermogen'). Daarnaast blijkt hij godvrezend en edelmoedig te zijn. Vers 2 brengt ons terug bij Naomi en Ruth. Daar zitten ze dan, twee vrouwen, twee weduwen. De één is oud en verbitterd en de ander voelt zich een vreemde, misschien zelfs wel wat verloren in dit land. Wie zal er voor hen zorgen? Ze hebben niemand. Dan neemt Ruth het initiatief. Het is de tijd van de gersteoogst (Ruth. 1: 22b). 'Laat mij toch in het veld gaan.' Het is immers de oogst. 'Laat mij aren oplezen in het veld van die in wiens ogen ik genade zal vinden.' Naomi keurt het plan goed. Ze mag gaan. Twee dingen vallen op. Als eerste zien we dat Ruth hier niet op haar eigen houtje aan de slag gaat. Ze vraagt toestemming aan haar schoonmoeder. Ze erkent haar gezag en betreft haar bij dit plan. Als tweede zien we dat Ruth ondertussen al wel iets van de wetten van Israël zal hebben gekend. De Heere had in Zijn wetten geboden dat de halmen die tijdens het oogsten op de grond vallen, niet door de maaiers opgeraapt mochten worden. Deze moesten blijven liggen voor de armen en de vreemdelingen

(buitenlanders), opdat ook zij in hun levensbehoeften konden voorzien (zie Lev. 19: 9 en 23: 22, evenals Deut. 24: 19). Ruth kent blijkbaar deze regel. Ze beschouwt deze wetten niet als een recht. Ze zegt: 'Ik ga bij die, bij wie ik genade vind.' Heerlijk dat ze zo door genade in Gods weg gaat! Ruth weet dat ze van genade moeten leven. Ze gaat op weg. Bij geval (onvoorzien, het overkomt haar) komt ze terecht op het veld van Boaz (vers 3). Bij geval? Het is duidelijk (zoals het hebreuws laat zien) dat de schrijver van het boek hierin de hand van God ziet. Hij is het, Die dit bestuurt. Hier wordt ons duidelijk gemaakt dat het niet Ruth is, die weloverwogen en haar kansen berekenend haar weg gaat. Nee, het is de Heere, Die dit leidt naar Zijn raad. Het veld is van Boaz, die kort daarop zijn landerijen bezoekt (vers 4). Als hij zijn veld betreedt, begroet hij de maaiers. We moeten hier denken aan huurlingen die tijdelijk, gedurende de oogst, in dienst waren. Uit zijn groet blijkt ook iets van zijn geestelijk leven. 'De HEERE zij met ulieden.' De maaiers beantwoorden deze groet. 'De Heere zegene u.' We maken hieruit op dat Boaz geen geheim maakte van zijn geloofsovertuiging. Daarnaast blijkt dat hij goed met zijn personeel omgaat. Hij heeft ook oog voor zijn naaste! Want al spoedig valt zijn oog op een vrouw die aren raapt op zijn veld (vers 5). Hij informeert bij zijn voorman wie dit is. 'Dat is de Moabitische, die met Naomi meekwam' (vers 6). De knecht geeft verder geen uitleg. Dat is ook niet nodig zoals straks zal blijken. Het bericht van de terugkeer van Naomi met haar schoondochter is bekend, ook bij Boaz. De knecht maakt duidelijk dat ze toestemming heeft gevraagd om hier op het veld te zijn (vers 7). Ruth is niet zomaar het veld opgelopen, maar

heeft dat gevraagd. Hij heeft het haar toegestaan. Nu richt Boaz zich tot Ruth (vers 8-9). 'Ga niet naar een ander veld, maar blijf hier, bij mijn maagden. Raap op wat ze hier laten vallen. Heb ik niet gezegd dat men u met rust moet laten? En als u dorst hebt, ga naar de vaten, drink van datgene wat de jongens geschept zullen hebben.'

TER OVERWEGING

Ruth blijft niet bij de pakken neerzitten. Heel de Bijbel laat ons telkens zien dat de Heere wil dat we verder zullen gaan. Als Israël bij de Rode Zee staat, zegt de HEERE: 'Zeg dat ze verder trekken' (Ex. 14: 15). Als Elia zwaar ontgoocheld onder de jeneverboom ligt, moet hij opstaan, eten en verder gaan (1 Kon. 19). Als de discipelen op de eerste paasdag in een huis zitten met de ramen en deuren gesloten, breekt de Heere Jezus dat open en zendt ze naar buiten (Joh. 20). Wie aan de HEERE verbonden is, mag in vertrouwen verdergaan. De HEERE zal mee-gaan. Het is belangrijk dat we dit met de kinderen bespreken en veel meer nog voorleven.

Belangrijk is dat Ruth Naomi niet negeert. Ze had dit kunnen doen, zonder het met Naomi te bespreken. Dat doet ze niet. Ze maakt haar schoonmoeder medeverantwoordelijk voor haar stap. Ook dit is een belangrijke les. We moeten de mensen niet negeren, al lijken ze dat zelf te willen.

De schrijver zegt dat dit 'bij geval' gebeurt. Ook de kinderen zullen veel dingen in hun leven ervaren als 'toeval'. We mogen hen voorhouden dat de HEERE aan het roer staat, ook van ons leven. De schrijver zegt dit om ons duidelijk te maken dat het voor Ruth geen keuze was, maar dat ze daar gebracht werd. Zo wil de HEERE ook ons leven leiden. Het gebed daarom (Ps. 25: 2 ber.) mogen we de kinderen leren.

Boaz is openlijk een gelovig man. Het is goed om de kinderen voor te houden dat ze open en eerlijk mogen/moeten zijn over wie ze zijn en wat ze geloven. Het tegendeel van deze openheid kan verloochening van de Heere zijn. Praat erover met ze hoe zij dat doen in hun dagelijks leven.

Boaz is betrokken op de mensen die bij hem werken en op zijn land zijn. Oog hebben voor mensen in je omgeving is, als het goed is, een kenmerk van christenen. Zoals de Heere oog heeft/houdt op mensen, zo mogen wij dat ook doen. Praat erover met de kinderen of zij er op letten hoe het gaat met het kind dat pas nieuw in de klas is. Of met dat ene kind dat ziek is. Hoe het gaat met dat kind wiens ouders gescheiden zijn. Aandacht hebben voor mensen is van groot belang. Het is naastenliefde in de praktijk.

b. Een belangrijk gesprek voor Ruth (Ruth 2: 10-13)

UITLEG VAN DE TEKST

Ruth is geraakt door deze woorden (vers 10). Ze werpt zich op haar aangezicht, buigt zich neer voor Boaz. Dit is een daad van groot eerbetoen. Ruth toont hier haar nederigheid. Dat komt nog meer naar voren in de vraag die zij stelt. 'Waarom heb ik genade gevonden in uw ogen, dat gij mij kent, daar ik een vreemde ben?' Ruth voelt zich een vreemde, een buitenlander. Het hier gebruikte woord voor vreemde duidt op iemand die zonder rechten is. Is dat zo? Is Ruth echt een vreemde? Was zij het niet die zei: 'Uw volk is mijn volk'? Is iemand die dat zegt dan toch 'een vreemde in Israël'? Blijkbaar voelt Ruth het wel zo. Weliswaar heeft zij deze woorden uitgesproken, maar er is niemand van het volk die deze woorden bevestigd heeft. Ook Naomi niet. Achter deze vraag van Ruth zit de drang naar erkenning van haar positie. Zij kan wel bij dat volk willen horen, maar wil dat volk haar wel? De vraag wordt nog dringender. Zij kan wel zeggen dat de God van Israël haar God is, maar wil deze God haar wel aannemen? Boaz voelt aan waar de schoen wringt (vers 11). Hij vertelt niet dat hij dit doet, omdat hij dit nu eenmaal zijn plicht vindt. Ook niet, omdat hij weet dat dit is beschreven in de wetten van Mozes. Nee, hij wijst op datgene wat hij heeft gehoord over Ruth zelf. Hij weet van de handelwijze van Ruth. Men heeft goed van haar gesproken. 'Ik weet,' zegt Boaz, 'wat u hebt gedaan voor uw schoonmoeder na de dood van uw man. Ik weet dat u, uw vader, uw moeder en het land waar uw familie woont hebt verlaten. Dat u naar een volk bent gegaan dat u van te voren niet kende.' Deze beschrijving van de gang van zaken doet denken aan de roeping van Abraham. Ook hij moest, toen de Heere hem riep, alles loslaten. Ruth ging weg bij haar ouders, bij wie ze groot geworden was. Bij wie ze tot haar huwelijk in huis gewoond had. Zij moest weg uit haar land, de streek waar ze geleefd had, op weg naar een land wat ze niet kende. Haar familie liet ze achter. Mensen die je kennen en op wie je in geval van nood terug kunt vallen. Dat alles liet ze achter. Waarom? Ze ging mee met een oude vrouw, verbitterd door het leven. Een vrouw, die haar waarschijnlijk geen lust, maar veel eerder een last zou zijn. Waarheen? Naar een volk waarvan ze niet wist hoe ze waren. Hoe zouden ze haar opvangen? Zouden ze haar accepteren? We moeten inzien dat deze overstap voor Ruth geen kleine zaak is geweest. Boaz zag het. Hij spreekt dat hier uit. Hij gaat verder (vers 12). Hij spreekt de wens uit dat de Heere haar zal vergelden, belonen. Eigenlijk staat hier compenseren. Hij spreekt de wens uit dat de Heere haar verlies, alles wat ze had achter gelaten, goed zal maken. Dan niet zodanig dat de schaal

weer in evenwicht is. Nee, een volkomen beloning. Hij bedoelt te zeggen: 'Dat de Heere je zoveel mag geven dat je genoeg hebt, dat er niets meer bij kan.' Zo brengt Boaz het gesprek op een geestelijke dimensie. Het gesprek blijft niet hangen in materiële zaken, maar raakt tot God Zelf. Hij zegt: 'De HEERE, de God van Israël, onder Wiens vleugelen u bent gekomen om de toevlucht te nemen.' Hier komt naar boven dat Boaz het diepste motief ziet van de komst van Ruth. Dat is de toevlucht nemen tot de God van Israël. Hier antwoordt Boaz op de diepste vragen van Ruth. Is het echt ook voor mij? Dat was haar vraag. Mag ik erbij horen? Ja, dat mag van Boaz. Boaz is hier het middel in Gods hand waardoor Ruth nu verzekerd wordt dat ze de goede keus heeft gedaan. Het beeld van Gods vleugelen is een mooi beeld. Je ziet voor je hoe jonge vogels de bescherming zoeken van hun moeder onder haar vleugels. Zoals die vogel dat doet voor haar jongen, zo is de Heere voor Zijn volk. 'Laat mij genade vinden in uw ogen heer, want u hebt mij getroost en u hebt naar het hart van uw dienstmaagd gesproken, terwijl ik niet ben zoals één van uw dienstmaagden', zegt Ruth (vers 13). Hier klinkt de verwondering door van Ruth. Ze wist toen ze op pad ging, dat ze van genade moest leven. Ze wordt getroost. Boaz sprak ook woorden naar haar hart. Het gaat niet slechts om een goedwillende landeigenaar die een arme buitenlandse vrouw geeft wat ze vraagt. Boaz mocht namens de Heere vragen beantwoorden die in haar hart leefden. Het is niet vreemd dat die vragen daar leefden. Misschien fluisterde de duivel in haar oor: 'Wat moet je hier? Ze willen niets van je weten! Heeft er al één tegen je gesproken?' Door de woorden van Boaz mag ze weten: Ik hoor erbij. Ze moet van genade leven. Ze mag ook van genade leven. Daarover is ze verwonderd, dat ze wordt opgenomen in dit volk. Ze is erover verwonderd dat de God van dit volk naar haar omziet.

TER OVERWEGING

Ruth heeft gezocht naar bevestiging. Zij kan wel zeggen dat ze bij dit volk hoort, maar is dat ook echt zo? Het is goed om met de kinderen hierover door te spreken. Ook nu komen we mensen tegen die zoeken naar bevestiging. Met name naar de bevestiging van de kant van de Heere dat het goed is tussen Hem en ons. Trek de lijn naar de Heere Jezus. Door het geloof in Hem en Zijn bloed mag er verzoening en vrede met God gevonden worden. De zekerheid van het behoud ligt hierin, dat de Heilige Geest kennis geeft van- en een hartelijk vertrouwen in de Heere Jezus Christus.

Boaz is hier een middel in Gods hand. Hij mag Gods stem vertolken. Met de kinderen kunnen we bespreken dat de Heere middelen gebruikt. Vaak zijn dat mensen of bijvoorbeeld het lezen in de Bij-

bel. Als de kinderen zoeken naar een antwoord van de Heere, moeten ze daar zijn waar Hij Zijn stem laat horen. Velen kunnen er van getuigen dat ze net als Ruth antwoord kregen onder een preek. Ruth is diep verwonderd en dankbaar voor deze bevestiging. Het is goed om met de kinderen te bespreken dat we ook moeten danken als de Heere Zijn stem liet horen. Hem komt de lof en de dank toe.

c. Initiatief bij Naomi (Ruth 2: 14-23)

UITLEG VAN DE TEKST

Ruth blijft afwachtend, klein en nederig (vers 14). Ze dringt zich niet naar voren. Ze blijft van genade leven. Als het tijd wordt om te eten, nodigt Boaz Ruth ook uit bij de maaltijd. Hij geeft haar meer dan zij op kan. Als zij even later weer aan het werk gaat, geeft Boaz zijn jongens de opdracht om extra halmen voor haar op de grond te laten vallen. Op geen enkele wijze mogen zij haar lastig vallen (vers 14-16). Ruth blijft op het land tot het avond wordt. Voordat zij naar huis gaat, dorst zij het opgeraapte graan. Bij elkaar is het een efa, dat wil zeggen 36 liter, ongeveer vier gewone emmers vol (vers 17). Naomi weet niet wat zij ziet en hoort als haar schoondochter thuiskomt. Als zij begrijpt dat Ruth bij Boaz op het land heeft gewerkt, wordt haar verwondering nog groter. Voor het eerst merken we dat de bittere en moedeloze Naomi weer hoop begint te krijgen. Ze neemt weer initiatief. Zij weet wie Boaz is. Zij prijst hem om zijn weldadigheid aan de levenden (Naomi en Ruth) en de doden (Elimélech, Machlon, Chiljon, dat wil zeggen: hun nagedachtenis). Zij vertelt Ruth dat Boaz familie van haar is. Hij is zelfs een lossers (vers 18-20). Een lossers (goël, verlossers, redder) was verantwoordelijk voor het behartigen van de familiebelangen. Het was o.a. zijn taak te zorgen voor nageslacht van een broer die kinderloos was gestorven (Deut. 25: 5-10). En als iemand zo arm was geworden dat hij zijn land moest verkopen, dan moest de lossers het land voor zijn verarmde broer terugkopen (Lev. 25: 23-28). Hij was geroepen om een broer, die zich als slaaf had moeten verkopen, weer vrij te kopen (Lev. 25: 47-49). Ook was de lossers de bloedwreker als een familielid was gedood (Num. 35: 19-21: het Hebreeuwse woord voor bloedwreker is hetzelfde woord als het woord voor lossers, namelijk goël). Naomi wil niets liever dan dat Ruth aren blijft rapen op de velden van Moab. Dat doet zij, eerst tot het einde van de gersteoogst, later ook gedurende de gehele tarweoogst (vers 21-23).

TER OVERWEGING

Boaz is een man met tact. Hij laat niet openlijk blijken dat hij zorgt voor Ruth. Dat zou haar misschien

raken in haar eer en zelfbeeld. Ze raapt zelf de aren. Het is goed als we de kinderen al jong leren dat ze moeten proberen om anderen niet te kwetsen. Iemand alles uit handen nemen, kan maken dat iemand zichzelf als nutteloos gaat zien. Laat mensen in hun waarde.

Naomi komt weer in beweging door dit alles. Het verhaal van Ruth doet haar ogen opengaan. Het delen van dat wat de Heere heeft gedaan, brengt weer levenslust in haar. Laten ook wij veel delen met elkaar van dat wat de Heere deed. Dat bemoeidigt en maakt dat mensen verder kunnen.

Boaz is de lossers. Hiermee is hij een type van de hemelse (Ver)Lossers, de Heere Jezus Christus. Zoals Boaz met Ruth zal trouwen, zo is Christus de hemelse Bruidegom van Zijn bruidsgemeente. Zoals Boaz het land terug zal kopen voor Naomi en Ruth, zo heeft Christus de hemelse erfenis verworven voor Zijn Kerk. Tegelijkertijd overstijgt het Lossers-zijn van Christus het lossers-zijn van Boaz op onuitsprekelijke wijze. Hij heeft niet véél, zoals Boaz, over gehad voor Zijn bruid. Hij heeft alles voor haar gegeven. Met Zijn goed en bloed heeft Christus Zijn verlossende liefde betaald. Hij verlost

Zijn volk uit de slavernij van de duivel en de zonde, Hij betaalt de onbetaalbare schuld van allen die op Hem vertrouwen, Hij beschermt de Zijnen tot in eeuwigheid. Vertel de kinderen veel van de Heere Jezus. Hij is de enige Verlosser, de Enige Die ons verlossen kan en wil van onze zonden (vergelijk Hand. 4: 12).

GELOOFSLEER

Net als in het vorige hoofdstuk zien we ook hier de wonderlijke leiding van de Heere. Hij leidt deze 'toevallige' ontmoetingen en grijpt zo reddend in in het leven van Ruth. Daarnaast zien we hier hoe de wetten van de Heere in de praktijk werken. De wetten van God laten zien Wie God Zelf is. Het gaat hier vooral over de wet van het losserschap. In de instelling van het losserschap laat de Heere Zelf zien Wie Hij is en Wie Hij wil zijn voor zondaren. We zien in dit hoofdstuk dan ook een plaatje van de verlossing door Christus uitgetekend. Net als Ruth zijn ook wij rechteloze mensen. Alleen door het geloof in Christus als de grote Lossers kunnen we zalig worden. In zondag 23 van de Heidelbergse Catechismus wordt beleiden dat we alleen door het geloof in Christus rechtvaardig zijn.